

Παροράματα τεύχους 57

Από παραδρομή δεν περιλάμβανε την αρίθμηση στα σχέδια του άρθρου του κ. Δ.Σ. Σάμψιν: "Οι πυραμίδες της Αργολίδας και η πραγματική σημασία τους", σελ. 56-61. Ειδικότερα σελ. 57: επάνω δεξιά (σχ. 1): Πυραμίδα Λυγουριού. Μέσον (σχ. 2) και κάτω δεξιά (σχ. 3) καθώς και κάτω αριστερά (σχ. 4).

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Η περίπτωση της Αθήνας

Κατά το διάστημα 15 έως 18 Φεβρουαρίου 1996, πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Βούρου-Ευταξίας (της Πόλεως των Αθηνών) συνέδριο με θέμα: "Αρχιτεκτονική και πολεοδομία από την Αρχαιότητα έως σήμερα: η περίπτωση της Αθήνας". Πήραν μέρος, με εισηγήσεις και ανακοινώσεις, πανεπιστημιακοί και γενικότερα, ερευνητές που έχουν ασχοληθεί με την ιστορική εξέλιξη της πρωτεύουσας. Η όλη εκδήλωση είχε τεθεί υπό την αιγίδα του Δήμου αρχαίων Αθηνών, ο οποίος κήρυξε την έναρξη των εργασιών. Θεματικά το συνέδριο αρθρώθηκε σε τέσσερις ενότητες που αντιστοιχούσαν σε βασικές ιστορικές περιόδους, δηλαδή Προϊστορία και Αρχαιότητα, Μεσαίωνα, Νέοι Χρόνοι και Σύγχρονη Εποχή. Όσον αφορά την πρώτη από αυτές, δόθηκε μια πολύ καλή εικόνα της προϊστορικής Αθήνας, η μάλλον της Αττικής, από τη Μαρία Παντελίδου-Γκόρα και τον Γεώργιο Σαργιάννη, καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών και καθηγητή του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου αντίστοιχα. Παράλληλα, ο Δημοσθένης Ζέρου, αρχιτέκτονας του Υπουργείου Πολιτισμού, σε εκτενή εισήγησή του, έδωσε ριζική κριτική ερμηνεία των σχετικών με την Ακρόπολη και την Αττική μύθων, ενώ ο Χρήστος Μπουλώτης, ερευνητής στο Κέντρο Ερευνών Αρχαιοτήτων της Ακαδημίας Αθηνών, παρουσίασε τελείες πρωτότυπη άποψη της σχέσης ονομάτων Αθήνα και Αθήνα.

Πάντως, οι αναφορές στην εικόνα της πόλης κατά την κλασική και την ελληνιστική περίοδο υπήρξαν μάλλον αποστασιοποιημένες. Η Χρυσάνθη Ασιώτη, καθηγήτρια της Φιλολογικής Σχολής, ανέλυσε την επίδραση των σωρράξεων του 5ου αι. π.Χ. στην εξέλιξη του άστεως. Από την άλλη, όμως,

πλευρά, έγινε μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα συζήτηση περί αθηναϊκής δημοκρατίας μεταξύ των: Ειμμανουήλ Μικρογιαννάκη, καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, Χρήστου Μαλεβιτίου, συγγραφέα, και Δημήτρη Μιχαλόπουλου, διευθυντή του Μουσείου Βούρου-Ευταξίας.

Η παρέμβαση της Κατερίνας Καραπλή, λέκτορος του Πανεπιστημίου Αθηνών, σχετικά με τις πρώτες φάσεις του Μεσαίωνα, υπήρξε ενδιαφέρουσα αλλά βραχύτατη η Λατινοκρατία, αντίθετα, εξετάστηκαν εξονυχιστικά σχέδον. Πράγματι, ο Δ. Ζέρου, σε επισήμανσή του, παρουσίασε άποψη σημαντική όσον αφορά την εποχή ανέγερσης του κοινού, του πύργου, δηλαδή των Προτυλαίων της Ακρόπολης, ο οποίος καταδιορίστηκε περί τα τέλη του περασμένου αιώνα. Ολοκληρωμένη ήταν η εισήγηση του Νίκου Νικολαΐδη, καθηγητή της Μέσης εκπαίδευσης: το ζήτημα της Ακρόπολης κατά τη διάρκεια αιώνων μάλλον "σκατετών", από την εποχή της IV Σταυροφορίας και μετά, μπηξε σε βάση που γενικώς αναγνωρίστηκε ως σωστή. Ο Χάρης Κουτελάκης, ιστορικός, έδωσε νέες ετυμολογικές ερμηνείες αθηναϊκών τοπωνυμίων, που μάλλον συνδέθηκε με την εποχή της καταλωνικής κυριαρχίας, ενώ ο Αναστάσιος Τζαυλάκης, επιμελητής της νομισματικής συλλογής της Τράπεζας Πίστωσης, απέδειξε την ύπαρξη νομισματοκοπείου στην πόλη κατά την Φραγκοκρατία—κάτι που οπωσδήποτε τεκμηριώνει την τότε σημασία της. Ανάλογα υποστήριξε και ο Δημήτριος Καρύδης, αναπληρωτής καθηγητής του ΕΜΠ, για την πρώτη Τουρκοκρατία, ότι δηλαδή η Αθήνα είχε μεγαλύτερη σημασία από όσο πιστεύεται (βασισμένη σε πηγές οθωμανικής κυρίας). Ωριαία εικόνα της πόλης κατά την ίδια περίοδο παρουσίασε η Μαριάντζελα έβα, διδασκάλισσα της παλαικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, που ανέλυσε εντυπωσιακά άγνωστο στο ελληνικό κοινό Ιταλό περιγητή.

Με περιηγητές ασχολήθηκε και ο Δημήτριος Παντελοδήμος, καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών: συνέθεσε πανόραμα των Γάλλων ιδίως που επισκέφθηκαν την πόλη μετά την οριστική κατάλυση της οθωμανικής κυριαρχίας. Πλήρη εικόνα του αθηναϊκού σπιτιού, όπως διαμορφώθηκε τον 19ο αιώνα, παρουσιάστηκε από τη Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη, επικουρη καθηγήτρια του ΕΜΠ, ενώ η Έλενα Αντωνιάδου, καθηγήτρια του Πειραματικού Σχολείου Πανεπιστημίου Αθηνών, έδωσε σύντομη αλλά ζωηρή εικόνα της ζωής στην πόλη την ίδια εποχή. Ο Βαγγέλης Προντζάς, ιστορικός της Οικονο-

μίας, έκανε ενδιαφέρουσες επισημάνσεις σχετικά με την αρχιτεκτονική των αθηναϊκών αρχοντάτων, ενώ η Γιούλια Ατασάβ, καθηγήτρια της Φιλολογικής Σχολής, εξέθεσε τις αντιλήψεις που επικράτησαν κατά την ανέγερση των Αρσενικών σχολείων. Αίσθητη πρόκληση η ανακοίνωση του Hermann Kienast, αρχιτέκτονα του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου, ο οποίος εντόπισε τα πρότυπα των σπουδαιότερων νεοκλασικών κτιρίων της Αθήνας. Παράλληλα, η αρχιτέκτων Μαργαρίτα Σανουίδου εξέθεσε τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η πόλη η όλη προσπάθεια αναζωογόνησης του νεοκλασικού κινήματος στην Ευρώπη.

Την καλλιτεχνική και πολεοδομική άποψη της εξέλιξης της πρωτεύουσας κατά τον Μεσοπόλεμο παρουσίασαν οι Δημήτριος Παυλόπουλος, επιμελητής του Μουσείου Βούρου-Ευταξίας, Νίκος Χολέβας, αναπληρωτής καθηγητής του ΕΜΠ, και Μανώλης Καμαράς, επικουρικός καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου (ο οποίος αναφέρθηκε ιδιαίτερα στο θέμα της ανταποχής). Την κοινωνιολογική διάσταση έδωσε η Στέλλα Γαλαάνη η Ελεάνα Γιοκούρη αναφέρθηκε ειδικά στη θέση της Ακρόπολης στον όλο πολεοδομικό ιστό. Τέλος, ο Αθανάσιος Αρβανιτίδης, καθηγητής του ΕΜΠ, εξέθεσε ολοκληρωμένο σχέδιο αναβάθμισης του ιστορικού κέντρου της πόλης (το θέμα της έκτασης του οποίου προκάλεσε σοβαρά προβλήματα), ενώ η Σίλια Νικολαΐδου, αναπληρώτρια καθηγήτρια του ΕΜΠ, ανέλυσε ενδιαφέρουσες προοπτικές αναβίωσης παραδοσιακών προτύπων ζωής στη σημερινή πρωτεύουσα. Σε γενικές γραμμές, κατά τις εργασίες του συνεδρίου λήθηκαν σοβαρά ζητήματα και συζητηματοποιήθηκε η γνώση, που σήμερα υφίσταται σε πολλούς τομείς. Από την άλλη πλευρά, επισημανθήκε ξανά η αδυναμία της επιστήμης να δώσει τεκμηριωμένη απάντηση σε ερωτήματα που αφορούν τη μορφή της πόλης σε φάσεις της Αρχαιότητας και του πρώιμου ιδίως Μεσαίωνα. Στα Πρακτικά, που αναμένεται να κυκλοφορήσουν σύντομα, καλό θα είναι να επιτευχθεί "κωδικοποίηση" των ερωτημάτων αυτών, τα οποία θα έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο ενός άλλου διεπιστημονικού συνεδρίου.

Δ. Μιχαλόπουλος

Νεολιθικός Πολιτισμός στην Ελλάδα

Με την ευκαιρία της συμπλήρωσης δεκαετίας από την έναρξη λειτουργίας του Μουσείου Κυκλαδικής

Τέχνης, το ίδρυμα Ν. Π. Γουλανδρή οργάνωσε έκθεση με θέμα το "Νεοελληνικό Πολιτισμό στην Ελλάδα". Η έκθεση καλύπτει χρονολογικά διάστημα πάνω από τρεις χιλιετίες, από το 6.800 έως το 3.200 π.Χ. περίπου. Τα αντικείμενα που εκτίθενται ταξιδεύουν από σαράντα οκτώ μουσεία της Ελλάδας και τέσσερα της Κύπρου και προέρχονται κυρίως από την κεραμική και ειδωλοπλαστική της εποχής, χωρίς να απουσιάζουν από τις προθήκες εργαλεία, κοσμήματα, ακόμη και οστά ζώων. Επεξεργαστικά πανό καθύς και χάρτες με σημειωμένες τις θέσεις βοηθούν τον επισκέπτη στην περιήγηση του μέσα στο χρόνο.

Η έκθεση συνοδεύεται από κατάλογο των εκθεμάτων, ο οποίος εκδόθηκε με την επιστημονική επίμετλη του επίτιμου εφόρου Αρχαιολογίας Γ. Α. Παπαθανασόπουλου και τη συνεργασία σαράντα δύο ειδικμένων αρχαιολόγων, που υπογράφουν τα εισαγωγικά κείμενα και τα λήγματα των εκθεμάτων.

Ο πατέρας του Μετρώ

Στο γαλλικό περιοδικό *L'Histoire*, του Ιανουαρίου 1996 (τ. 195), δημοσιεύεται διεξέλιξη άρθρο του Ρ. H. Guérand, στο οποίο παρουσιάζεται ο Fulgence Bienvenüe, πατέρας του παρισιού Μετρώ. Γεννημένος το 1852, ο μηχανικός Μπιενβενύ υπήρξε ο πρώτος αρχιτέκτονας υπεύθυνος οδικής κυκλοφορίας στη γαλλική πρωτεύουσα. Το 1896, του ανατέθηκε η μελέτη του "Μητροπολιτικού Σιδηροδρόμου". Η εκτέλεση του έργου δεν στάθηκε εύκολη αλλά ο Μπιενβενύ δεν τράπηκε μπροστά στις πρωτότυπες και συχνά ριψοκίνδυνες λύσεις. Χρησιμοποίησε παλιές στάσεις των λατομείων που υπήρχαν κάτω από την πόλη των Παρισίων, πέρασε τον σιδηρόδρομο κάτω από το ποτάμι, και στη στάση της Οπέρας έβαλε τρεις επιβάλλους, χωρισμένες από σιδηροσανίδες, γραμμές του τρένου να διασταυρώνονται! Ακόμα, σε ένα σημείο όπου υπερίσχυε η γνύμνη εκείνων που δεν ήθελαν το Μετρώ να περνά κάτω από ένα ιστορικό κτήριο, οι εργασίες διάρκειας τέσσερα χρόνια σχεδόν, μέρα νύχτα. Ο πρωτόπλονος αυτός μηχανικός συνταξιοδοτήθηκε στα 83 του χρόνια.

Η γεωμετρική Κύμη

Χρόνια τώρα οι αρχαιολόγοι έψαχναν την αρχαία Κύμη, μητρόπολη αποικιών της Κάτω Ιταλίας και ειδικότερα της Κύμης, που υπήρξε "πρόγονος" της σημερινής Νάπολης. Ο γεωμετρικός οικισμός που

εντοπίστηκε, από την αρχαιολόγο Ε. Σκαλαριόκη κοντά στη σύγχρονη Κύμη, αποκαλύπτει τελικά τα μυστικά της αρχαίας εμβόλικης πόλης. Στη μικρή πεδιάδα του Οξύλιθου, κοντά στο σημερινό λιμάνι, αιθίστατα κτίσματα και πολλά κινητά ευρήματα, μαρτυρούν τη χρονολογία του Βου αιώνα.

Νέα για τη Μουσική

Στις ανασκαφές του Διού αποκαλύφθηκε νεκρική στήλη με παράσταση ενός άνδρα και μιας παρέας που μας δίνει μοναδικές πληροφορίες για τη "νόβλα", ένα μουσικό όργανο σαν άρπα, με έξι χορδές. Το όργανο αυτό, φοινικικής καταγωγής, ήταν γνωστό από κείμενα, για την όμορφη μουσική που παρήγε, αλλά ποτέ μέχρι τώρα δεν είχε βρεθεί αναπαράστατο.

Στη Ζυρίχη

Το Μουσείο Τέχνης της Ζυρίχης αποκτήσε Τμήμα πωλήσεων με βιβλιοθήκη πλούσια σε έργα (γερμανικά, αγγλικά και γαλλικά) ιστορίας της Τέχνης και σε μονογραφίες. Επίσης διαθέτει κάρτες, είδη δώρων, αντίγραφα έργων που εκτίθενται στο Μουσείο και αφίσες των εκθέσεων.

Εκτός από την πολύ ενδιαφέρουσα έκθεση αρχαίας κινεζικής τέχνης (5.000 π.Χ. - 220 μ.Χ.), σημειώνουμε την έκθεση που παρουσιάζει την τέχνη στην Αυστρία των αρχών του αιώνα και τις αλληλεπιδράσεις της με την υπόλοιπη Ευρώπη.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης το παιδαγωγικό πρόγραμμα του μουσείου, το οποίο περιλαμβάνει διάφορους κύκλους.

Το Κέντρο Γαΐα

Άμεσα σχετιζόμενο με την Αρχαιολογία και τη Διατήρηση (με την στενή και την ευρεία έννοια) είναι το Κέντρο Γαΐα, συμπλήρωμα του υπάρχοντος Μουσείου Γουλανδρή - Φυσικής Ιστορίας. Το πρωτοποριακό αυτό Κέντρο προβλέπεται να λειτουργήσει σε δύο χρόνια. Σκοπός του είναι, μέσα από νέες προοπτικές και καινούργια μέσα, να απευθύνεται σε επιστήμονες καθώς και στο ευρύ κοινό και να προωθεί την περιβαλλοντική έρευνα, την εκπαίδευση και την ενημέρωση ώστε τα προβλήματα του περιβάλλοντος να γίνουν συνείδηση του κάθε πολίτη. Με τον τρόπο αυτό θα βελτιώνεται η ποιότητα της ζωής χωρίς να καταστρέφονται τα ευθραυστα οικοσυστήματα που πλανήτη πάνω στα οποία στηρίζεται η ζωή.

Αρχαιολογία του τοπίου

Στις 31/1/95 ιδρύθηκε στην Αθήνα σωματείο με την επωνυμία Ομάδα Αρχαιολογίας του Τοπίου (ΟΜ.ΑΡ.Τ). Οι σκοποί του σωματείου είναι:

α. Η συμβολή στη διάσωση του ιστορικού τοπίου και της ιστορικής μνήμης.

β. Η αφύπνιση της ιστορικής μνήμης και η συνειδητοποίηση του ντόπιου πληθυσμού.

γ. Ενθάρρυνση της διεπιστημονικής συνεργασίας τόσο μεταξύ των μελών του όσο και στον ευρύτερο ερευνητικό χώρο για την προώθηση της αρχαιολογικής έρευνας.

δ. Η αναζήτηση, προβολή και υποστήριξη νέων τεχνικών και γενικότερα νέας στρατηγικής, που να ανταποκρίνεται στη σύγχρονη ερευνητική αντίληψη.

Το σωματείο θα χρησιμοποιήσει κάθε πρόσφορο και νόμιμο μέσο για την επίτευξη των σκοπών του, όπως: διεξαγωγή ερευνών επιφανείας, εκπόνηση μελετών ιστορικού, αρχαιολογικού, περιβαλλοντικού, ανθρωπολογικού κ.ά. χαρακτήρα, διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων καθώς και επικοινωνία με άλλα Σωματεία και Εταιρείες στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Μέλη του Σωματείου μπορούν να γίνουν πτυχιούχοι και σπιτς Αρχαιολογίας, Ιστορίας, Γεωλογίας, Τοπογραφίας, Παιδαγωγικής, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας κ.ά. συναφών κλάδων. Πληροφορίες: Ομάδα Αρχαιολογίας του Τοπίου (ΟΜ.ΑΡ.Τ), Landscape Archaeology Group (L.A.G), Γραφεία ΓΕΩΤΕΕ, Διδότου 26, 106 80 Αθήνα. Τηλ. 01 514 0558 (ΑΘΗΝΑ), 0651 75 317 (ΙΩΑΝΝΙΝΑ), 061 328 077 (ΠΑΤΡΑ), FAX: 01 778 9930

ΒΙΒΛΙΑ

Η Ελληνική Ζωγραφική του 19ου Αιώνα

Αντώνης Κωτίδης
Εκδόσεις Εκδοτική Αθηνών, 1995

Κυκλοφόρησε πρόσφατα *Η Ελληνική Ζωγραφική του 19ου Αιώνα*, του επικουρού καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Αντώνη Κωτίδη, στην πολυτελή σειρά "Ελληνική Τέχνη" της Εκδοτικής Αθηνών. Την εισαγωγή στο βιβλίο έγραψε η διευθύντρια της Εθνικής Πνακοθήκης και καθηγήτρια της ΑΣΚΤ Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα. Στο βιβλίο περιγράφεται η εξέλιξη της δυτικότερης ελληνικής ζω-

γραφικής του πρώτου αιώνα της εθνικής ανεξαρτησίας και αναλύονται οι τάσεις και οι σχέσεις μέσα από τα έργα μεγάλων δασκάλων της περιόδου. Η έκδοση περιέχει πάνω από 160 εγχρώμες αναπαραγωγές των πιο αντιπροσωπευτικών έργων και συζητιέται με περιγραφές και αισθητικές αναλύσεις, βιογραφικά σημειώματα και ευρετήρια.

Η Ζωγραφική Βυζαντινών Χειρογράφων

Γεώργιος Γαλάβαρης

Εκδ. Εκδοτική Αθηνών, 1995

Στην ίδια σειρά με το προηγούμενο βιβλίο ανήκει και η Ζωγραφική Βυζαντινών Χειρογράφων, γραμμένη από τον καθηγητή του Πανεπιστημίου Mc Gill (Καναδά) Γεώργιο Γαλάβαρη, μελετητή της Βυζαντινής Τέχνης. Το βιβλίο αυτό αποκαλύπτει την άγνωστη στο πλατύ κοινό λαμπρότητα των βυζαντινών μικρογραφιών, που φυλάσσονται σε εκατοντάδες βιβλιοθήκες μοναστηριών ή είναι κατεπαρμένες σε δημόσιες βιβλιοθήκες, ιδιωτικές συλλογές και μουσεία των πέντε ηπειρών. Η έκδοση αυτή περιέχει περίπου 250 εγχρώμες απεικονιζόμενες έργων της βυζαντινής μικρογραφίας και περιλαμβάνει αναλύσεις, ευρετήρια και άλλα χρήσιμα για τον αναγνώστη στοιχεία.

Έρως, σεξ και γάμος στην Αρχαία Ελλάδα

Νίκος Α. Βρισιμτζής

Εκδ. του συγγραφέα

Πρόκειται για σύντομο, απλοποιημένο "οδηγό στην ιδιωτική ζωή των αρχαίων Ελλήνων", για το πολύ πλατύ κοινό, με φωτογραφίες έργων τέχνης από πολλά Μουσεία.

Απωλοκαρνιας: Τόποι - Μνημεία - Ιστορία

Εκδ. Ιστορική-Αρχαιολογική Εταιρεία Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, Αγρίνιο 1995

Πρόκειται για έναν πολύ καλοστημένο, τεκμηριωμένο και πλήρη τουριστικό οδηγό της Αιτωλοακαρνανίας, που, χάρη στη συνοπτική του μορφή, είναι χρήσιμος και ευχάριστος σύντροφος για τη γνώριμα αυτής της περιοχής της Ελλάδας.

Greek Legacy

Irini Vallera-Rickerson
Εκδ. Orange Coast College Fine

Arts Gallery, Costa Mesa, California
1995

Πρόκειται για τον κατάλογο της έκθεσης ελληνικής λαϊκής τέχνης που οργάνωσε στην Costa Mesa της Καλιφόρνιας η Ειρήνη Βαλερά-Ρικέρσον, συγκεντρώνοντας αντικείμενα που πήραν μαζί τους οι Έλληνες "της Αμερικής" ως κειμήλια της οικογένειας και του τόπου καταγωγής τους. Ο κατάλογος περιέχει περί τις 60 φωτογραφίες από ενδυμασίες, σφονδύλια, μεταλλοτεχνία, εικόνες, κοσμήματα, φιγούρες του Καραγκιόζη και μάσκες. Την καθεμιά από τις ενότητες αυτές συνοδεύει κείμενο που την τοποθετεί στο γενικότερο πλαίσιο της λαϊκής ελληνικής παράδοσης. Είναι μια αξιολογημένη προσέγγιση προβολής της ελληνικής ταυτότητας σε έναν τόπο που γνωρίζει σχεδόν αποκλειστικά τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό.

The Macedonian Conflict

Loring M. Danforth

Εκδ. Princeton University Press,
Princeton 1995

Στη μελέτη αυτή ο συγγραφέας προσπαθεί να δώσει τις δύο απόψεις παράδοσης: α. Τη μία, σύμφωνα με την οποία η Μακεδονία είναι αμιγώς ελληνική, και β. Τη δεύτερη, που προβλέπει την εθνική ανεξαρτησία των κατοίκων της περιοχής. Κατ' αρχήν η μελέτη μοιάζει αντικειμενική, όμως η χρήση μαρτυριών απόδημων στην Αυστραλία, οι οποίες είναι κατάλληλα διαστρεβλωμένες, μαρτυρεί την προκατάληψη του συγγραφέα. Για παράδειγμα, αναφερόμαστε τη μαρτυρία του Lou Kostidis: "Πώς μπορεί ο πατέρας τού πατέρα μου να λέγεται Κωστόφοκι και ενώ να είμαι Κωστίδης;" (σελ. 245). Εδώ παρατηρούμε πως ο L. K. είναι α-αλφάβητος και αγνοεί πως, όταν οι Σέρβοι και οι Βουλγάροι κατέλαβαν ελληνικά εδάφη, στην προσπάθειά τους να αφομοιώσουν τους κατοίκους, τους άλλαξαν τα ονόματα δίνοντας τους ολαβική κατάληξη. Αυτό ήταν δυνατόν γιατί οι κάτοικοι των περιοχών εγγράφονταν στα αρχεία των κρατών αυτών. Πολλοί από τους Έλληνες που επέστρεψαν αργότερα στην Ελλάδα χρησιμοποίησαν και πάλι το παλιό οικογενειακό τους όνομα.

Μνημεία Ορθοδοξίας στην Αλβανία

Γεώργιος Γιακουμής
Εκδ. Εκπαιδευτήρια Δούκα, Αθήνα
1995

Πρόσφατα τιμήθηκε με το Βραβείο

Ακαδημίας Αθηνών το βεκύωμα που εκδόθηκε από τα Εκπ. Δούκα, με φωτογραφίες του Γρ. Βλαστά. Μας γνωρίζει τα βυζαντινορθόδοξα μνημεία της Αλβανίας, που δύσκολα θα γνωρίζαμε αλλιώς.

Ανθέμιον

Ενημερωτικό δελτίο της Ε.Φ.Α.

Εκδ. Φύλων της Ακρόπολεως,
Αθήνα 1995

Κυκλοφόρησε, με επιμέλεια της Έβης Τουλούπα, το πρώτο τεύχος της περιοδικής έκδοσης του Ενημερωτικού Δελτίου της Ενώσεως Φύλων της Ακρόπολεως. Στόχος του η ενημέρωση και προβολή των δραστηριοτήτων της Ε.Φ.Α. και του σημαντικού έργου που επιτελείται στην Ακρόπολη. Στο τεύχος παρουσιάζονται επίσης και άλλα συναφή αρχαιολογικά και πολιτιστικά θέματα. Στο τ. 1 βρίσκει κανείς, εκτός από την αναλυτική ανασκόπηση των δραστηριοτήτων της Ε.Φ.Α. στον αρχαιολογικό τομέα, και το εκπαιδευτικό της έργο.

Ιστορία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας

Henri Tonnet

Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1995

Μεταφρασμένο από τους Μαρίνα Καραμάου και Πάνο Αιλιάντη, κυκλοφόρησε το πολύ ενδιαφέρον και ευχάριστα γραμμένο πρόσφατο αυτό βιβλίο (πρωτότυπη έκδοση 1993). Παρουσιάζοντας αποσπάσματα χαρακτηριστικών έργων της ελληνικής λογοτεχνίας, δείχνει τα ελεγκτικά στάδια από τα οποία πέρασε η γλώσσα μας για να φτάσει στη σημερινή της μορφή. Το βιβλίο αυτό ενδιαφέρει τον καθένα που νοιάζεται να μάθει "τι μιλάει".

Ελλάδα, Γη Αγαπημένη των Θεών

René Puaux
Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1995

Μεταφρασμένο από τον Γεώργιο Σπανό, με εισαγωγή, σημειώσεις και σχόλια από τον Χαρ. Α. Μπαλτά, κυκλοφόρησε το βιβλίο του ελληνολόγη δημοσιογράφου R.P. Αναφέρεται στο εβδομο ταξίδι του στον τόπο μας το 1930, όταν γιορταζόταν τα 100 χρόνια της Ελλάδας ως ανεξάρτητου κράτους. Το οδοπορικό περιλαμβάνει ημήμερα και χώρους τους οποίους συνδέει με την ιστορία και τη μυθολογία. Είναι μια έγκυρη μαρτυρία για την Ελλάδα και την νοστορπία της στις αρχές του αιώνα.

Οι τελευταίοι αιώνες του Βυζαντίου 1261-1453

Donald M. Nicol

Εκδ. Παπαδόγλου, Αθήνα 1995

Στο βιβλίο αυτό δίνονται οι δύο τελευταίοι αιώνες της ζωής της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Εξετάζονται οι δομές και οι διαδικασίες που έφεραν το τέλος του Βυζαντίου. Μεταφρασμένο από τον Στάθη Καμινιώτο, το κείμενο αυτό αποτελεί ένα από τα λίγα, στα ελληνικά, έργα που ασχολούνται με το τέλος της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Φώτης Κόντογλου

Σύλλ. έργο

Εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1995

Με τον καινούργιο χρόνο κυκλοφόρησε το βιβλίο *Φώτης Κόντογλου εν εικόνη διαπορευόμενος*, αφιέρωμα στα 100 χρόνια από την γέννησή και τα 30 από την κοίμησή του, με επιμέλεια Ιωσήφ Βιβιάκη. Στον τόμο αυτόν, βασίμια εικονογραφημένα με πλούσιο υλικό που παραχώρησε η ίδια η κόρη του Φ.Κ. καθώς και διάφοροι επίσημοι Οργανισμοί, καταθέτουν την μαρτυρία τους πολλοί και διαπρεπέι άνθρωποι του πνεύματος. Ο Κόντογλου παρουσιάζεται στην πραγματική του διάσταση μέσα στην ελληνική πραγματικότητα. Εντυπωσιάζει η προσοχή του εκδότη στην καλύτερη παρουσίαση του τόμου.

Βυζαντινές εικόνες της Βέροιας

Θανάσης Παπαζώτος

Εκδ. Ακρίτα, Αθήνα 1995

Πυκνό και κατανοητό, επιστημονικό και προσοτό, το κείμενο του λευκώματος αυτού μεταφέρει πληροφορίες, γνώσεις και αγάπη για το θέμα. Η εικονογράφηση πλούσια, λεπτομερής και προσγεμένη, μας φέρνει κοντά στο αντικείμενο. Το κείμενο αποτελείται από τέσσερα μέρη: α. Σύνοψη Ιστορική επισκόπηση της βυζαντινής Βέροιας: ιστορικά γεγονότα. β. Σχετικά με τους ναούς της Βέροιας και τις εικόνες τους. γ. Η αισθητική των Βυζαντινών για την εικόνα. δ. Η ζωγραφική των εικόνων της Βέροιας. Επίσης δίνεται ευρύτερη των ναών όπου φυλάσσονται ή από τους οποίους προέρχονται οι εικόνες. Την επιστημονική ποιότητα του βιβλίου αυτού αναγνωρίζεται η αισθητική του παρουσιάζει τόσο στην εικονογράφηση όσο και στην φροντίδα έκδοσης.

Αι Αθήναι

Κώστας Η. Μπίρης

Εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 1995

Η ιστορία της Αθήνας, από το 19ου έως του 20ού αιώνα, έργο του Κ. Μπίρη, κυκλοφόρησε επιτέλους σε δεύτερη έκδοση. Πρόκειται για θεμελιώδες και αναγκαίο έργο σχετικά με την ιστορία και την αρχιτεκτονική ανάπτυξη της πρωτεύουσας, του οποίου η πρώτη έκδοση είχε γίνει το 1966 από το Καθίδρυμα Πολεοδομίας και Ιστορίας των Αθηνών.

Dennis de Lucca: "MDINA, A history of its urban space and architecture",

Said International, Malta 1995.

Το βιβλίο αποτελεί μια πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη της γνωστής πόλης Mdina στη Μάλτα. Ο Dennis de Lucca, διάσημος για τις πολύ σημαντικές του μελέτες πάνω στην αρχιτεκτονική του νησιού αυτού της Μεσογείου, παρουσιάζει σήμερα την ολοκληρωμένη του εμπειρία για την κατανόηση και καταγραφή του αρχιτεκτονικού χώρου της οχυρωμένης πόλης. Πράγματι, ήδη από το 1976, χρονιά που κυκλοφόρησε η πρώτη του μελέτη για την αρχιτεκτονική του μπαράκ στη Mdina, μέχρι σήμερα ο συγγραφέας έχει παρουσιάσει ένα πλήθος ειδικών δημοσιεύσεων. Βαθύς μελετητής της οχυρωματικής αρχιτεκτονικής της εποχής των Ιπποτών της Μάλτας καθώς και των αρχιτεκτονικών περιόδων που άφησαν το στίγμα τους στο νησί, ο συγγραφέας στον πρόλογο του γράφει:

"Το πόνημα αυτό πραγματεύεται την ιστορία του πολεοδομικού χώρου και της αρχιτεκτονικής της οχυρωμένης πόλης Mdina στη Μάλτα, όπως αυτή αποκαλύπτεται σε έναν αρχιτέκτονα, σε ένα δάσκαλο, και σ' ένα θερμό μελετητή της ανθρώπινης συμπεριφοράς μέσα στην ιστορία".

Πράγματι ο συγγραφέας, που εδώ και χρόνια είναι κοσμήτωρ της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Μάλτας, όπου διδάσκει Ιστορία της Αρχιτεκτονικής αλλά και Αρχιτεκτονικές Συνθέσεις, είναι μια εξέχουσα προσωπικότητα στο χώρο της μελέτης της Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου, και μ' αυτό του το βιβλίο μας προσφέρει ένα κατασταλαγμένο συνολικό κριτικό απόσπασμα της ιστορικής πορείας ενός πολεοδομικού ιστού μέσα απ' όλες του τις παραμέτρους και τις εναλλακτικές εξελκτικές διακυμάνσεις και μεταμορ-

φώσεις.

Στα πέντε βασικά κεφάλαια του βιβλίου παρουσιάζονται τα αρχιτεκτονικά και πολεοδομικά γεγονότα που σφράγισαν την πόλη της Mdina από την αρχαιότητα έως το ύστερο μπαρόκ.

Το έκτο κεφάλαιο είναι το κεφάλαιο των σμπερασιμάτων. Ο τόμος συνοδεύεται από πλήθος σχεδίων και φωτογραφιών. Ακόμη πρέπει να τονισθεί η άρτια από κάθε άποψη τυπογραφική εμφάνιση του βιβλίου που τυπώθηκε στο μικρό αυτό νησί της Μεσογείου, βιβλίου που ενδιαφέρει κάθε αρχιτέκτονα και μελετητή του ευρύτερου χώρου που ανήκουμε.

Με το πόνημα του σχετικό ο Dennis de Lucca, σε μια ώριμη στιγμή της σταδιοδρομίας του μας προσφέρει και έναν μεθοδολογικό οδηγό ανάλυσης και κριτικής κατανόησης της ιστορίας του κτιστού, ως αποτέλεσμα συσχετισμού και αρχιτεκτονικής συνθετικής επίσησης.

Δρ. Νικ. Θ. Χολέβας
Αν. Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Ελληνικά πλοία του Μεσαίωνα

Κείμενα Δ. Μιχαλόπουλος
Εικονογράφηση Α. Μιλάνος

Εκδ. Ευρώπη, Αθήνα 1994

Ένα σημαντικό λεύκωμα με άρτια εικονογράφηση και κείμενα του Δ. Μιχαλόπουλου, ιστορικού-ερευνητή και διευθυντή του Μουσείου της Πόλεως των Αθηνών, που μας έβγαίνει στα μυστικά της Βυζαντινής ιστορίας στη σχέση της με τη θάλασσα.

Δύσκολο εγχείρημα, μια και οι πηγές είναι αποσπασματικές και περιορισμένες σε ό,τι αφορά τη μνήμη του Γένους τη σχετική με τις "εικόνες" στη θαλάσσια εποποιία του στους αιώνες, ιδιαίτερα κατά την μεσαιωνική περίοδο. Ο Δ. Μ. έσκυψε με γνώση και θάρρος στο όλο εγχείρημα μαζί με τον καλλιτέχνη-θαλασσογράφο Α. Μιλάνο, δίνοντας μας κάτι πιο πολύ από ένα κοινό λεύκωμα, δίνοντας θα 'λεγα έναν "οδηγό" της ιστορικής πορείας των χρόνων εκείνων. "Μέγα το της θαλάσσης κράτος", ρήση που συνοδεύει τον ελληνοισμό και το ναυτικό μας. Γι' αυτό η δουλειά των συνακτών του βιβλίου είναι πολύ σημαντική και βασικά πρωτότυπη.

Δεν πρέπει να λησμονηθεί τέλος, η άρτια από κάθε άποψη καλλιτεχνική εμφάνιση του τόμου που θα πρέπει να ενδιαφέρει κάθε Έλληνα, κάθε μελετητή της ιστορικής μας πορείας.

Δρ. Νικ. Θ. Χολέβας
Αν. Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Λίβα, μια Αθηναία ζωγράφος του 19ου αιώνα

Κ. Κορρέ (γεν. επιμέλεια)
Εκδ. "Μπάστας - Πλέσσας", Αθήνα 1995

Πρόκειται για μια εξαιρετικά καλλιόγη έκδοση, που έχει σκοπό να κάνει ευρύτερα γνωστή μια προικισμένη ζωγράφο του περασμένου αιώνα, ιδιαίτερα σημαντική για την ιστορία των Αθηνών, γιατί με το έργο της δώσεως στη μνήμη των επερχόμενων γενεών ένα μεγάλο αστικό σπίτι του 19ου αιώνα: την οικία της οικογένειας του Νικολάου Ζαριπούλου, του πρώτου συνταγματολόγου της Ελλάδας, στη γωνία των οδών Πατησίων και Χαλκοκονδύλι. Το ωραίο αυτό κτίμα δυστυχώς καταστράφηκε το 1956, μέσα στη δίνη της αντιπαράθεσης, για να αντικατασταθεί από ένα κοινό πολυώροφο κτίριο. Τριάντα υστάτογραφίες απεικονίζουν θαυμάσια όλους τους χώρους του σπιτιού, που υπήρξε ένα από τα λιγοστά δείγματα της νεογοθικής αρχιτεκτονικής στην Αθήνα, για μια δίνουν την ατμόσφαιρα της οικογενειακής ζωής, μέσα σ' αυτό, την καλλιέργεια, την καλαισθησία, το μορφωτικό επίπεδο, τις δραστηριότητες και τα ενδιαφέροντα μιας αστικής οικογένειας εκείνης της εποχής.

Κείμενα πέντε επιστημονών αναλύουν σε συγκεκριμένα κεφάλαια όλες τις πτυχές που χαρακτηρίζουν το έργο και την προσωπικότητα της ζωγράφου, αλλά και γενικότερα το κοινωνικό πλαίσιο της Αθήνας την εποχή εκείνη. Ιδιαίτερα ενδιαφέροντα, στο όλο έργο, η μελέτη της αρχιτεκτονικής Κατερίνας Κορρέ, που όχι μόνο προχωρεί σε μια ιστορική ανάλυση για το φαινόμενο της νεογοθικής αρχιτεκτονικής στην Αθήνα, αλλά και με μια σειρά λαμπρών σχεδίων αναπαράστασης της οικίας Ζαριπούλου μας δίνει έξοχο δείγμα της ικανότητάς της.

Δρ. Νικ. Θ. Χολέβας
Αρ. Καθηγήτριας Ε.Μ.Π.

Οδικό δίκτυο και άμυνα Γιάννη Πίκουλα

Εκδ. Ορος, 1995

Ογκώδη εργασία, 466 σελίδων, αλλά και επιστημονικό επίτευγμα υστερικά το τελευταίο έργο του αρχαιολόγου Γιάννη Πίκουλα, καθηγητή σε Τεχνικό-Επαγγελματικό Λύκειο και όχι στελέχους της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, όπως πιθανώς θα έπρεπε να πιστεύει κανείς, βασίζόμενος στην εμπειρία που του διακρίνει. Πρόκειται για ιδιωτική έκδοση, στο πλαίσιο

της εκδοτικής προσπάθειας του αρχαιολογικού περιοδικού Ορος, με αντικείμενο το αρχαίο οδικό δίκτυο "από την Κόρινθο στο Άργος και την Αρκαδία", όπως αναφέρεται στον υπότιτλό του, πιο συγκεκριμένα εκείνο της βορειοδυτικής Κορινθίας, της βόρειας Αργολίδας και έως τα όρια της Αρκαδίας.

Πολυετής έρευνα τόσο επί του εδάφους όσο και σε βιβλιοθήκες, με τη συνεργασία και άλλων επιστημόνων, αλλά και με τη συστηματική αξιοποίηση της "μεθόδου του καφενεύου", δηλ. την εξαντλητική καταγραφή προφορικών μαρτυριών κατοίκων, αφού κερδήθηκε η εμπιστοσύνη τους στα καφενεία των χωριών, είναι η προεργασία, οματικά και πνευματικά κοπώδης, που προηγήθηκε της συγγραφής. Ο συγγραφέας δίδει, θα έλεγα, τα πρώτα επιστημονικά πορίσματα του, για μια αρκετά ευρεία εδαφική περιοχή, αλλά και συγκροτεί ένα corpus πληροφοριών, συμπερασμάτων και κριτικής όλων των μέχρι σήμερα σχετικών επιστημονικών εκτιμήσεων, χωρίς να "κλείνει" όλα τα θέματα. Αντίθετα, τα αφήνει συχνά "ανοιχτά" στη μελλοντική έρευνα, πράγμα που αποτελεί, κατά τη γνώμη μας, μία από τις κύριες αρετές του έργου. Γίνεται με πληρότητα καταγραφή των οδικών διαδρομών της ερευνημένης περιοχής, των φυλακίων αλλά και των υπολειμμάτων αρχαίων οικισμών, για τους οποίους (όπως λ.χ. για τη Λύκεια) ο συγγραφέας προχωρεί σε αναρτητικές των κρατούσων αντιλήψεων εκτιμήσεις. Ως προς τη μεθόδολογία, σημειώνουμε ότι είναι, ίσως, η πρώτη φορά που οι προφορικές πληροφορίες, διασταυρούμενες βεβαίως, χρησιμοποιούνται με τόσο συστηματικό τρόπο σε αρχαιολογική έρευνα. Πέρα από αυτό, το έργο περιέχει εξαντλητικά δελτία αναγνώρισης, βιβλιογραφικές στηρίξεις και πορισμάτων για κάθε τμήμα διαδρομής, κτίσµα ή οικισµό, με φωτογραφίες και σχέδια. Πολύτιμη είναι και η καταγραφή καταστροφών, ορισμένων με έντονο βανδαλικό χαρακτήρα, αλλά με μόνον εξαιρέση εκείνων που συνέβησαν ως προς την "Πυραµίδα του Έλληνικού". Πρόκειται ακριβώς για "επιβλάσεις", η μία μάλιστα με τις ελλογίες της Αρχ. Υπηρεσίας, που έχουμε καταγράψει σε ένα από τα πρώτα τεύχη του περιοδικού, εγκαινιάζοντας έτσι τη στήλη "νεοελληνικές βαρβαρότητες". Από το έργο δεν λείπουν η γλαφυρότητα και η κριτική οξύτητα, η δεύτερη ως προς επιστημονικά κριτηριακά ή και εξοργιστικές εκτιμήσεις παλαιότερων χρόνων. Αποτελούν και αυτά µιαν άλλη αρετή του έργου, μαζί με την αποφασιστική ειλικρίνεια του συγγραφέα, που λ.χ. αναγνωρίζει ότι το έργο του

δεν θα ολοκληρωνόταν, αν οι μαθητές του δεν είχαν προβεί σε μακρόχρονη "κατάληψη" του ΤΕΛ... Θεωρούμε το έργο αυτό σταθμό στη συνθετική επιστημονική έρευνα του τομέα με τον οποίο ασχολείται και ευχόμαστε στο συγγραφέα και στους συναδέλφους του που συνεργάστηκαν μαζί του να προχωρήσουν στη συμπλήρωση του έργου, με την έρευνα και του υπολοίπου οδικού δικτύου της Αργολίδας (κεντρικής και νότιας). Διότι όσο κι αν το έργο περιορίζεται στην αρχαιολογική καταγραφή και ερμηνεία, προβαίνοντας παράλληλα στη γενική θεωρητική θεμελίωση για το ότι το δίκτυο αυτό οφείλεται κυρίως σε στρατιωτικούς σκοπούς, θεωρούμε ότι μια ολοκληρωμένη καταγραφή και ερμηνευτική προσέγγιση του πλήρους δικτύου της περιοχής θα παράσχει σημαντικές πληροφορίες για την οικονομική και κοινωνική ιστορία της αρχαίας εποχής.

Βασίλης Δωροβίνη

Ήπειρος, πολιτιστική κληρονομιά και φύση Αντ. Βερτόδουλου

Εκδ. Δωδώνη - Γιάννινα 1995

Ένα σπάνιο φωτογραφικό αρχείο, όπως αυτό του Α. Βερτόδουλου, θα ήταν ακόμη άγνωστο, αν η ευαισθησία και η αγάπη για τον τόπο της ιδιαίτερης καταγωγής του δεν ώθησαν τον καλό εκδότη Βαγγέλη Λάζο να προχωρήσει στην έκδοση του ογκώδους αυτού τόμου με την άριστη τυπογραφική εμφάνιση.

Ένα λοιπόν ακόμη βιβλίο της σειράς "Ήπειρωτική Βιβλιοθήκη" έρχεται να αποθαρσύνει τις πολιτισμικές μνήμες και την εν πολλοίς χαμένη ποιότητα του τοπίου με ιδιαίτερο κάλλος, όπως αυτό της Ήπειρου.

Στις περισσότερες από 500 σελίδες του ο τόμος περιλαμβάνει 585 σχολιασμένες φωτογραφίες καθώς και χάρτες των τοποθεσιών, που ευκολύνουν την κατανοήσή τους ως προς την χωρική τοποθέτηση. Το βιβλίο συμπληρώνεται με αγγλική μετάφραση των κειμένων και των σχολίων που συνοδεύουν το εικονογραφικό υλικό, κάνοντας έτσι προσβάτο το έργο και στο ευρύτερο διεθνές κοινό. Διατρέχοντας το βιβλίο, έρχεται αυτόματα η "επιστροφή" μέσα στο χρόνο, μια και οι πιο πολλές από τις φωτογραφίες που δημοσιεύονται ανήκουν χρονικά στη δεκαετία του 1930 και στα πρώτα μετά τον πόλεμο χρόνια. Αποκάλυπται ακόμη η επανένωση της πολιτισμικής εικόνας μέσα από τους οικισμούς, τα μνημεία, τους ανθρώ-

πους, το χώρο και τη φύση της Ηπείρου. Έτσι ο τόμος αυτός γίνεται χρήσιμο εργαλείο μελέτης για κάθε ενδιαφερόμενο και για κάθε ευαίσθητο ρέκτη.

Δρ. Νικ. Θ. Χολέβας
Αν. Καθηγήτης Ε.Μ.Π.

Αρχιτεκτονική του Μεσοπολέμου στα Βαλκάνια

Νικ. Θ. Χολέβας

Εκδ. Φιλιστόρης, Αθήνα 1994

Με αυτό το βιβλίο ο Νικ. Θ. Χολέβας έβαλε, επιτέλους, μια τάξη στο διάσπαρτο υλικό ντοκουμέντων και βιβλιογραφικών πηγών, βασικά τοπικής εμβέλειας, πάνω στο πρόβλημα του "μοντερνισμού" στον σύνθετο κόσμο της βαλκανικής αρχιτεκτονικής. Μελετώντας το πρόβλημα, γίνεται κατανοητό πως οι επιρροασίες της "μοντέρνας" αρχιτεκτονικής διαχρονικά και φιλτράρονται μέσα στις τοπικές ιδιαιτερότητες κάθε χώρας της βαλκανικής χερσονήσου.

Οι αρχιτέκτονες της εποχής εκείνης, και μετεξέ αυτών, για να αναφερθούν μερικά ονόματα, οι: F. di Fausto, N. Lazarov, P. Karasimeonov, N. Dzulherhoff, N. Spasic, J. Plecnik, M. Zlokovic, A. Djeroako, και οι Έλληνες αρχιτέκτονες του μεσοπολέμου: Αλ. Νικολούδης, Ε. Λαζαρίδης, και Π. Ν. Τζελένης, όχι μόνο προσάδωσαν να επαναπροτείνουν ό,τι καλύτερο είχε να επιδείξει η αρχιτεκτονική πρωτοπορία της Μεσοεurope, αλλά και σε επίπεδο αναζητήσεων απέδειξαν ότι η αρχιτεκτονική αυτή δεν είχε πάντα και την ευκαίρια επιτυχία στη βασική της προσπάθεια να ξεπεράσουν τα εκλεκτικιστικά πρότυπα, τείνοντας στην κατάφαση της αρχιτεκτονικής δομής και στον ορθολογισμό.

Μέσω της συλλογής και καταγραφής των στοιχείων και με μια σε βάθος κριτική έρευνα, ο Χολέβας περιγράφει με πολύ αποτελεσματικό τρόπο ακόμα και τις ελάχιστες προσπάθειες που έγιναν προκειμένου να δημιουργηθεί μια αρχιτεκτονική του μέλλοντος, προσπαθώντας που οι πιο πολλοί απέτυχαν με την γένεση των διαφορετικών τοπικών "πρωτοποριακών" σχολών, οι οποίες αντιδρούσαν ανοικτά στο "εθνικό" κλίμα που εδραιωνόταν στα διάφορα βαλκανικά κράτη. Κατά τις δεκαετίες του 1920 και του 1930 εισάγονται στην αρχιτεκτονική όροι, όπως "μοντερνισμός", "στυλ 1900", και ο ευρύτερος όρος "μοντέρνα αρχιτεκτονική". Ο όρος αυτός στις νεοειρουθεμένες Ανώτατες Σχολές Αρχιτεκτόνων των Βαλκανίων ερμηνεύεται ως η ριζική θεωρητική απόδοσης από τον ακαδημαϊσμό, που μέ-

χρι τότε σφράγιζε την αρχιτεκτονική δημιουργία.

Στις βαλκανικές χώρες, που είναι ιδιαίτερα προσκολλημένες στην ισχυρή τοπική παράδοση, στα "μοντέρνα" κινήματα και στις κεντροευρωπαϊκές πρωτοπορίες στην αρχιτεκτονική, γίνεται προσπάθεια εισαγωγής μιας ήπιας μοντέρνας και ορθολογικής μορφολογίας στη νέα αρχιτεκτονική, μέσω μιας ιδιότυπης θεώρησης επαναπροσδιορισμού των αξιών αυτών.

Αυτή όμως η αρχιτεκτονική ανέδειξε στα Βαλκάνια μια σειρά αρχιτεκτόνων αναμφισβήτητης ποιότητας. Σε μερικές χώρες των Βαλκανίων δεν προκύπτει πάντα ξεκάθαρη η άρνηση του εκλεκτικισμού. Πράγματι, η ισχυρή παράδοση εμφανίζεται να υπερισχύει μέσα στο κλίμα ενός υστερού ρομαντισμού, που χαρακτηρίζεται από την αφομίωση μορφολογικών προτιμήσεων με έντονη τη σφραγίδα του neo-liberty. Τέτοιες αναφορές βρίσκουμε σε ορισμένα παραδείγματα στην Αλβανία, Βουλγαρία, τής Γιουγκοσλαβία, Ρουμανία και στην Ελλάδα.

Το βαλκανικό αρχιτεκτονικό ζήτημα, στο βιβλίο του Χολέβα περιτρέχει τις τρεις διαφορετικές κατευθύνσεις της αρχιτεκτονικής γλώσσας, που αντιπαρβαλλονται με σαφήνεια σ' εκείνες τοπικές προέλευσης, μέσα σε μια ατμόσφαιρα διαφορετικής κτηής "επιναστάσεων".

Αυτό το πολύ ενδιαφέρον βιβλίο είναι μια σημαντική εικονογραφημένη και με αυστηρά τεκμηριωμένη απόδειξη του γεγονότος ότι, από τις υστερο-ρομαντικές θεωρήσεις liberty, η βαλκανική αρχιτεκτονική πέρασε διαμέσου των διαφορών, και των πλέον αντικρουσμένων, μορφολογικών επιλογών "εθνικού" χαρακτήρα που διοχετεύθηκαν μέσα από μια εικονική και ψεύτικη ιμπεριαλιστική αντίληψη.

Ρώμη, Νοέμβριος 1995.
Καθηγήτης Σπυρίδων-Αλέξανδρος Κουρούνης, Αρχιτεκτονική Σχολή του Pavetti, Ρώμης "La Sapienza"

Μαρμάρου Τέχνη και Τεχνική

Ο Ιωάν. Φιλιστόρης και το Εργαστήριό του
Αλέκου Ε. Φλωράκη
Πρόταση Εθνογραφικής Βιογραφίας

Εκδ. Τήνος, Αθήνα 1995, σελ. 334

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο Αλέκος Φλωράκης ασχολείται με την ιστορία της μαρμαρογλυπτικής της ιδιαίτερης πατρίδας του, της Τήνου. Και παλαιότερα είχε

δημοσιεύσει ανάλογες μελέτες, ιδιαίτερα σημαντικές στο χώρο της σπουδής του λαϊκού μας πολιτισμού.

Στο βιβλίο του *Μαρμάρου Τέχνη και Τεχνική* ο Φλωράκης, με αφιέρωση του Ιωάν. Φιλιστόρη και το εργαστήριό του, στοχεύει στη διερεύνηση της συλλογικής δομής και δραστηριότητας των μαρμαρογλυπτών της Τήνου γενικότερα. Το έργο του Γιάννη Φιλιστόρη (82 χρόνων σήμερα) γίνεται το μέσο και η αφορμή για μια σε βάθος έρευνα της κοινωνικής και επαγγελματικής ομάδας της οποίας είναι εκφραστής. Συνεντεύξεις, φωτογραφίες σύγχρονες και εποχής, καθώς και επιλογές σχεδίων από το εργαστήριο τεκμηριώνουν το κείμενο, που διαίρεται σε δύο ενότητες. Μία εισαγωγική για την οικογένεια Φιλιστόρη, και μία δεύτερη ακεταμένη, με τίτλο "Ο μαρμαρογλυπτής Γιάννης Φιλιστόρης", όπου, μέσω της εθνογραφικής βιογραφίας, ο αναγνώστης γνωρίζεται βαθμιαία όλα τα στάδια της μηπτικής διαδικασίας στην τέχνη της μαρμαρογλυπτικής, που μετατρέπει τον μικρό μαθητευόμενο σε έμπειρο τεχνίτη-σχεδιαστή.

Το κείμενο, διανημένο με το ζωντανό λόγο των Τηνιακών μαρμαρογλυπτών, διαβάσει εύκολα και ευχάριστα, χωρίς να χάνει τίποτα από τη σοβαρότητα και την επιστημονικότητά του.

Το έργο συνοδεύεται από αναλυτικό παράρτημα με γενεαλογικούς πίνακες, καταλόγους έργων, κατατάξεις των κατασκευών και έγγραφο-τεκμήρια.

Όπως σε όλα τα έργα του Α. Φλωράκη, ένας μεγάλος αριθμός υποσημειώσεων, ιδιαίτερα αναλυτικών και σημαντικών, μαρτυρεί την σε βάθος έρευνα του συγγραφέα, που αποτελεί βοήθημα και εργαλείο για τους νεότερους ερευνητές.

Μάρω Καρδαμίτη Αδάμη

Η Οικία Χρονάκη

Επιμ. Ειρήνη Βαλλήνδρα - Σχιζάκη

Εκδ. Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1994

Είναι ένα λευκάμμα-περιήγητο στο παλιό αρχοντικό του Ηρακλείου, που ανακαίνιστηκε από τις τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου. Σημαντικό αρχιτεκτονικό δείγμα μιας άλλης εποχής, διαφυλάσσει θαυμάσια έξι ένα ζωγραφιστά, δυτικολοπα ταβάνια, πόρτες και γυυλάπια. Η διαχρονική ιστορική τοποθέτηση του κτηρίου στο πλαίσιο μιας ζωντανής πόλης έχει γίνει θαυμάσια από την Ε. Βαλλήνδρα-

Σχιζόκη, τα σχέδια και οι αποτυπώσεις είναι της Ιωάννας Στεριάτου και οι περίπου 60 φωτογραφίες του Γιώργου Ξυλομήτη.

Ιερές Τελετές και Αρχαία Τέχνη

Jane Ellen Harrison
Εκδ. Ιάμβλιχος, Αθήνα 1995

Μέσα από την τέχνη επιχειρείται η μελέτη ορισμένων συλλογικών δραστηριοτήτων των πρωτόγονων κοινωνιών (σε μετάφραση του Θ. Σιαφαρικά).

Οι μάσκες των Θεών. Πρωτόγονη Μυθολογία

Τόμ. Α'
Joseph Campbell

Εκδ. Ιάμβλιχος, Αθήνα 1995

Το βιβλίο αυτό, μεταφρασμένο από τον Θ. Σιαφαρικά, αποτελεί το πρώτο μέρος του δίπτυχου του αφιερωμένου στην Μυθολογία. Βασισμένος σε ανθρωπολογικά, εθνολογικά και αρχαιολογικά στοιχεία, ο συγγραφέας εξετάζει την πολιτισμική ανάπτυξη του ανθρώπου παράλληλα με την ανάπτυξη των μυθών.

L'Archéologue - Archéologie Nouvelle

Περιοδική έκδοση, τ. 14
Παρίσι, Σεπτ. 1995

Δύο άρθρα ξεχωρίσαμε για τους αναγνώστες του περιοδικού μας στο γαλλικό περιοδικό L'Archéologue του Σεπτ. '95: "Le début des conquêtes macédoniennes", στο οποίο παρουσιάζεται, πολύ καλά σχολιασμένη, η έκθεση που πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Μεσογειακής Αρχαιολογίας της Μασσαλίας. Το δεύτερο κείμενο είναι το "Civilisation du néolithique et de l'âge du bronze". Είναι το εναρκτήριο μάθημα του καθηγητή Jean Guilaine στο Collège de France. Είναι ένα κείμενο σαφές, καλοστημένο, γενικό και κατανοητό από όλους. Τοποθετεί τη Νεολιθική εποχή και εκείνη του Χαλκού στο πλαίσιο της ευρύτερης αρχαιολογίας και του σύγχρονου προβληματισμού.

La marine dans l'Antiquité

Alain Guilleme
Εκδ. "Que sais-je?" P.U.F., Paris 1995

Όπως όλα τα κείμενα της σειράς αυτής, πρόκειται για σύντομο βι-

βλίο, περιεκτικό και τεκμηριωμένο. Δίνει τις βασικές γνώσεις για την κατάσταση της έρευνας, της σχετικής με τα θέματα των πλοίων στην αρχαιότητα. Αρχίζει από τις πρώτες κατασκευές, για να καταλήξει στα εκληκτικά βυζαντινά πλοία, την οργάνωση των στόλων, τις δικαιοδοσίες τους και τον πολιτικο-οικονομικό τους ρόλο καθώς και τις τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν.

Les chemins d'Esculape. Histoire de la pensée médicale

Maurice Tubiana
Εκδ. Flammarion, Paris 1995

Η ιστορία της διαμόρφωσης της ιατρικής σκέψης και πρακτικής από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας. Αναφορά πολλών ονομάτων που έπαιξαν ρόλο σ' αυτήν. Χρήσιμο εγχειρίδιο για την ιστορία της επιστήμης.

Newsletter No 36

ASCSA, 1995

Κυκλοφόρησε το τεύχος 36 (Φθινόπωρο) του ενημερωτικού βελτίου της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών της Αθήνας. Εκτός από τα νέα της Σχολής (βραβεύσεις, νέα μέλη, κλπ.), δημοσιεύονται και σύντομες παρουσιάσεις του έργου που πραγματοποιούν μέλη της Σχολής, όπως η παρουσίαση, από τον Δ/ντή των ανασκαφών John Mck Camp, των αποτελεσμάτων της περιόδου του 1995 στην Αγορά, από τον Gr. Ham, αναφορά στη μελέτη του για τον Αλκιβιάδη του Πλάτωνα, και πολλά άλλα.

Αινειάς, βιβλ. XII

Βιργιλίου
Εκδ. Παπαδήμας, Αθήνα 1995

Σε νέα επεξεργασία εκ μέρους του φιλόλογου Δημοσθένη Γ. Γεροβασιλή, κυκλοφόρησε το 12ο βιβλίο της Αινειάδας, που περιέχει, εκτός από την κατά λέξη μετάφραση του λατινικού κειμένου, πλούσια σχόλια και σύντομη ανάλυση-παραίτηση του 12ου βιβλίου.

Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των Αρχαίων Ελλήνων

Robert Flacelière
Εκδ. Παπαδήμας, Αθήνα 1995
Πρόκειται για την 11η έκδοση του

τόσο χρήσιμο αυτού βιβλίου (μετ. Γερ. Βανδώρος), που, βασισμένο σε πηγές, πραγματεύεται την ιδιωτική, κυρίως, ζωή των αρχαίων Ελλήνων του 5ου και 4ου αι. π.Χ.

Γερμανία

Π. Κορνήλιος Τάκτιος

Εκδ. Παπαδήμας, Αθήνα 1995

Σε μετάφραση του φιλόλογου Ευστρ. Τσουρέα, κυκλοφόρησε πρόσφατα το έργο του Τάκτιου Γερμανία. Το βιβλίο αυτό, μεθοδικό και πρακτικό, είναι κατάλληλο για τους φοιτητές της Φιλοσοφικής Σχολής, τους φιλόλογους και τους βιβλιόφιλους. Περιέχει την κατά λέξη μετάφραση του λατινικού κειμένου καθώς και συνοπτική εισαγωγή στο βίο και το έργο του Τάκτιου.

Νεολιθικός Πολιτισμός στην Ελλάδα

Επιστημονική Επιμέλεια
Γ. Παπαθανασόπουλος

Εκδ. ΑΔΑΜ, Αθήνα 1996

Συνδυεστική έκδοση για την έκθεση που διοργανώσε το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης με θέμα ο "Νεολιθικός πολιτισμός στην Ελλάδα", αποτελεί ο κατάλογος με τον ομώνυμο τίτλο. Αξιοσημείωτη απόπειρα για συνοπτική και ολοκληρωμένη παρουσίαση των νεολιθικών χρόνων.

Σάρφανα δύο ειδικό επιστημονικές συνέλευσε σ' αυτό το "πανόραμα" με τη συγγραφική εισαγωγικών κειμένων, που αφορούν σε επιμέρους θέματα, όπως η κατοίκηση, η γεωργία, η κτηνοτροφία, η κεραμική, τα λίθινα σκεύη και τα εργαλεία, η υφαντική, η μεταλλουργία, η ειδωλοποίηση, τα κοσμήματα, τα ήθη και έθιμα της εποχής, το πέρασμα στην εποχή του χαλκού κλπ., καθώς και με την κατάθεση αναλυτικών λημμάτων που συνοδεύουν τις φωτογραφίες των εκτιβιμένων αντικειμένων στο β' μέρος του καταλόγου. Οι συγγραφείς που εργάστηκαν για τα εισαγωγικά κείμενα, εκτός από τον Γ. Α. Παπαθανασόπουλο που έχει και την επιστημονική επιμέλεια, είναι οι: Κ. Γαλλής, Δ. Β. Γραμμένος, Αγγ. Ντουζούλη, Κ. Κωτσάκης, Αδ. Σάμψου, Ν. Κυπαρίση-Αποστολικά, Μ. Παντελίδου-Γκόφα, Ελ. Χατζηπούλου, Κ. Α. Ζάχος, Κ. Δαβάρας, Γ. Τζεδάκης, Κ. Τρανταλίδου, Α. Μουνδρέα-Αγραφωστή, Χ. Κουκούλη-Χρυσανθάκη, Π. Αιγιερνού, Κ. Μαντέλη, Τ. Δεβετζή, Ι. Τεχλιλή, Χρ. Μαραγκού, Α. Ορφανίδα, Γ. Ρεβελιωτάκης, Γ. Τουφελής, Αρ. Ωνάσογλου, Α. Καραλή, Γ. Κουρ-

τέση-Φιλίππκη, Φρ. Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου, Κ. Δημοσίου-Πολυλάου. Η φωτογράφιση των περισσότερων αντικειμένων έγινε από τον Β. Τσώνη. Οι ασπράδιαρες φωτογραφίες, που συνδέουν το νεολιθικό παρελθόν με τη νεοελληνική αγροτική ζωή, σφειλονται στο γνωστό καλλιτέχνη φωτογράφο του θεσσαλικού κάμπου Τάκη Τλούπα. Την καλλιτεχνική επιμέλεια έχει ο Π. Γράββαλος.

Στην προσέγγιση του νεολιθικού πολιτισμού βοηθούν αποτελεσματικά οι χάρτες με τις νεολιθικές θέσεις στην Ελλάδα, στη χερσόνησο του Αίμου, στη Μ. Ασία και στην Κύπρο, που περιλαμβάνονται στην ύλη του καταλόγου.

Βρασιδαι Βλαχόπουλος

Ν. Κυριαζή

Εκδ. Δήμου Αθηναίων-Πν. Κέντρο-Δημοτική Πνακοθήκη
Αθήνα 1996

Ένα δίγλωσσο λεύκιωμα με κείμενα καλλιτεχνών και επιστημόνων σκιαγραφεί αποτελεσματικά το έργο του Βρασιδά, όπως ήθελε να τον φωνάζουν, ένα έργο σχεδόν άγνωστο ακόμη και στον ιδιαίτερο χώρο της εικαστικής δημιουργίας. Το μεγάλο ενγχείρημα της έκδοσης του υφαιού αυτού τόμου ανέλαβε να συντονίσει και να επιμεληθεί η Έφορος της Δημοτικής Πνακοθήκης Νέλλη Κυριαζή, που πάντα με σοβαρότητα και επιστημονικότητα μας προσφέρει σημαντικά ποινματα.

Βιβλίο με άρτια εικονογράφηση από το συνολικό έργο του Βλαχόπουλου, μαζί με σημαντικά ανέκδοτα κείμενα του για την θεωρία της τέχνης, έρχεται όχι μόνο να πλουτίσει τη βιβλιογραφία αλλά και να φέρει στο φως μια σημαντική προσωπικότητα καλλιτέχνη και δασκάλου. Πράγματι, από το εργαστήριο του ζωγράφου Βλαχόπουλου πέρασαν ούκ ολίγοι σημερινοί απόφοιτοι της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών και της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Ε. Μ. Πολυτεχνείου.

Μέσα στους χώρους του "φροντιστηρίου" ο Βλαχόπουλος εκπαιδεύσει νέους στα πρώτα βήματα τους στο σχέδιο, και μάλιστα σε μια εποχή που το "σχέδιο" ήταν μια υπόθεση ζωτική για την κατανοήση του ρόλου του καλλιτέχνη και του αρχιτέκτονα.

Στο εργαστήριο αυτό γινόνταν σκληρή δουλειά και κυρίως πραγματοποιούνταν μια άσκηση συμμετοχής στη διαδικασία της τέχνης.

Έτσι η έκδοση αυτή έχει και έναν άλλο λόγο να είναι σημαντική, μια και προβάλλει μια ιδιαίτερα ευαίσθητη και φιλοσοφημένη δουλειά

ενός δασκάλου, που δεν υπήρξε ποτέ Καθηγητής σε Ανώτατο Ίδρυμα, αλλά, όπως και ο Κώστας Ζαχαράκης, άφησε πίσω του πολλούς και αξίους μαθητές.

Δρ. Νικ. Θ. Χολέβας
Αν. Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Άλλα βιβλία που κυκλοφορούν

Women and Worship at Philippi: Diana/Artemis and Other Cults in the Early Christian Era.

Abrahamsen, Valerie A.
Εκδ. Astarte Shell Press, Portland 1995.

The Ages of Homer.

Carter, Jane B.
Εκδ. University of Texas Press, Austin 1995.

Cults, Territory, and the Origins of the Greek City-State.

De Polignac, Francois
Εκδ. The University of Chicago Press, Chicago 1995.

Images of the Greek Theatre.

Green, Richard, and Eric Handley
Εκδ. University of Texas Press, Austin 1995.

The Aphrodite of Knidos and her Successors: A Historical Review of the Female Nude in Greek Art.

Havelock, Christine Mitchell
Εκδ. University of Michigan Press, Ann Arbor 1995.

Topographies of Hellenism: Mapping the Homeland.

Leontis, Artemis
Εκδ. Cornell University Press, Ithaca 1995.

Architecture and Meaning on the Athenian Acropolis.

Rhodes, Robin F.
Εκδ. Cambridge University Press, New York 1995.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Παλαιοανθρωπολογία

11ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο της Palaeopathology Association

Όσοτε-αρχαιολόγοι, αλλά όσοι ενδιαφέρονται για την Παλαιοπαθολογία ιδιαίτερα, ίσως γνωρίζουν την ύπαρξη της Palaeopathology Association. Εκτός από το επίσης

Συνέδριο που οργανώνει στην Αμερική, οργανώνει επίσης και ένα στην Ευρώπη. Φέτος θα γίνει στις 14-18 Αυγούστου 1996 στο Μάαστριχτ της Ολλανδίας. Για περισσότερες πληροφορίες: George J. R. Maat, Centre for Physical Anthropology, Dept. of anatomy, P.O. BOX 9602, 2300 RC Leiden, The Netherlands. Τηλ.: (31) 71.276.647, fax: (31) 71.276.680.

Αν θέλετε περισσότερες πληροφορίες για τη δράση της Palaeopathology Association, ή ακόμα να γίνετε μέλος της, μπορείτε να γράψετε: Mrs T. A. Cockburn, 18655 Parkside, Detroit, MI 48221-2208, U.S.A.

Στην Ευρώπη, ιδιαίτερα δραστήρια είναι η Società Italiana di Paleopatologia, για την οποία μπορείτε να μάθετε περισσότερα στη διεύθυνση: Dr. Capasso, Laboratories of Anthropology, Via Arnesene 162, I - 66100 Chieti, Italy. Fax: 39.871.330946.

Η Χαλκιδική κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας

13-15 Οκτωβρίου 1995 πραγματοποιήθηκε το 4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Χαλκιδικής με θέμα: "Η Χαλκιδική κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας (1430 - 1912)".

Στο Συνέδριο αυτό φωτισήκαν πολλές πλευρές της περιόδου αυτής για την οποία τόσο λίγα γνωρίζουμε.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Το κουτί της Πανδώρας

Με τον τίτλο "Το κουτί της Πανδώρας": Οι γυναικείες στην Κλασική Ελλάδα οργανώθηκε στις Η.Π.Α. (Dallas Museum of Art), έκθεση 138 έργων τέχνης του 5ου π.Χ. αι., που εικονογραφούν τη θέση της γυναικείας στην αρχαία Ελλάδα και ειδικότερα στην Αθήνα. Τονίζεται η αντίθεση μεταξύ του ρόλου της γυναικείας στην καθημερινή ζωή και της θέσης της απέναντι στο νόμο. Η γυναικεία στην καθημερινή ζωή διοικεί τον "οίκο" και τα οικονομικά του οσζύου της, ενώ σύμφωνα με το νόμο μια γυναικεία είναι οσζύου, θυγατέρα, αλλά όχι πολιτίς.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Προς "Αρχαιολογία και Τέχνες"

Με την επιστολή αυτή θα ήθελα να διαμαρτυρηθώ για ορισμένα απαράδεκτα φαινόμενα που συνάντησα στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και μου προκάλεσαν απογοήτευση στην πρώτη μου σ' αυτό επίσκεψη.

Έτσι λοιπόν είχαν τα πράγματα στις 8-12-1995:

1. Πολλά εκθέματα δεν είχαν καθόλου επεξηγηματικούς πίνακες. Όταν διαμαρτυρήθηκα στους φύλακες, αυτοί με παρέπεμψαν στους αρμόδιους αρχαιολόγους. Σε μία περιπτώση πίνακίδα σκεπαζόταν από το φύλλωμα φυτού και την είδα μετά από υποδείξη του φύλακα. Πολλές από τις υπάρχουσες πίνακίδες ήταν γραμμένες στην καθαρεύουσα.

2. Οι φύλακες συζητούσαν μεταξύ τους διάφορα προσωπικά τους θέματα δυνατά και τόσο καθαρά ώστε είχα την εντύπωση ότι βρισκόμουν σε καφενεύσι. Σε μία περίπτωση ηλικιωμένος φύλακας κοιμόταν σε καρέκλα ακούγοντας από walkman ραδιόφωνο.

3. Οι προθήκες της αίθουσας με τα αντικείμενα και τις τοιχογραφίες της Θήρας είχαν πάνω τους ένα δάκτυλο σκληρό.

4. Οι πωλητές στο κατάστημα εκμαγιών ήταν αγενεστάτοι. Ένας μάλιστα προσπαθούσε να με πείσει ότι ο δίσκος της Φαιστού ήταν κάποιο είδος σφραγίδα.

5. Τέλος δεν έγινε δεκτή στην είσοδο η κάρτα μέλους της Σερβικής Αρχαιολογικής Εταιρείας που έχω και η οποία γίνεται δεκτή σε όλο τον κόσμο. Πληρώσα έτσι είσοδο χωρίς, κατά τη γνώμη μου, να αξίζω τέτοιου είδους μεταχείριση.

Θα ήθελα να ευχηθώ στους αρμόδιους του Ε.Α.Μ. καλές γιορτές και εις ανώτερα.

Ευχαριστώ
Γεώργιος Βολουδάκης
Αρχαιολόγος
-Μαρώνια 9 - 12 - 1995

Αρχαιολογία και Τέχνες

Κύριοι, θέλω να σας εκφράσω τον θαυμασμό μου για το έργο που προσφέρετε στο ελληνικό κοινό. Η ιδέα σας να «ανιέξετε» την ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ προς τις ΤΕΧΝΕΣ και να πραγματοποιήσετε τα θέματά σας διαχρονικά μέχρι και σήμερα, προσφέρει στους αναγνώστες σας μια ολοκληρωμένη εικόνα του θέματος που με τόση προσοχή και φροντίδα διαλέγετε κάθε φορά.

Η ενότητα των τριών τευχών του '95, με το αφιέρωμα στην ελληνική ζωγραφική, όπου δημοσιεύθηκαν συνοπτικές μελέτες για τις διάφορες περιόδους της ιστορίας της ζωγραφικής θα χρησιμοποιηθούν, πιστεύω, ως εγχειρίδιο. Προσωπικά τα διάβασα και ξαναγύρισα να ξαναδιαβάσω πολλά επίμειρος σημεία τους και αισθάνομαι πως βοηθήθηκαν πολύ στο να καταλάβω και να νιώσω τις κατευθυντήριες ιδέες που καθόρισαν και καθορίζουν την ελλη-

νική ταυτότητα στη ζωγραφική που παράγεται στον ελληνικό χώρο.

Με τιμή
Λωσήφ Παπαλέξης
Αριδαία νομού Πέλλης

Αγαπητή Αρχαιολογία,

Απευθύνομαι σε σένα, γνωρίζοντας την ευαισθησία των συνεργατών σου σε θέματα που άπτονται της αισθητικής.

Θέλω λοιπόν να επιστήσω την προσοχή της αρμόδιας Υπηρεσίας στο θέμα της εικόνας που προβάλλει η Ελλάδα προς τα έξω μέσω των "σουλβενίρ" που πωλούνται στα αεροδρόμια του τόπου μας. Τόσο στα διεθνή αεροδρόμια της Αθήνας όσο και της Θεσσαλονίκης, από όπου περνούν χιλιάδες άνθρωποι, έλληνες και ξένοι, τα προς πώληση αναμνηστικά είδη δεν ελέγχονται ούτε ως προς την ποιότητα ούτε ως προς το γούστο. Αφού λοιπόν ο έλεγχος δεν είναι εφικτός, γιατί να μην ανοίξουν χώροι πώλησης αντιγράφων από τα Μουσεία μας, που επιλέγονται με την ευθύνη του Τ.Α.Π.Α.;

Έτσι, αφενός οι ξένοι θα μπορούσαν να αγοράσουν τα δώρα της τελευταίας στιγμής διαλεγόμενα μεταξύ καλόγυστων αντικειμένων που προβάλλουν τη σωστή εικόνα της ελληνικής ταυτότητας, και αφετέρου το Τ.Α.Π.Α. θα αυξήσει, τολμών να ελπίζω σημαντικά, τα έσοδά του, διαδραματίζοντας συγχρόνως ρόλο πολιτιστικό.

Με εκτίμηση
Νέμη Γιάννη
Παπαφέσσα 1, Ελληνικό

Δελτίο συνδρομής

Να αποσταλεί συμπληρωμένο και συνοδευμένο από το αντίτιμο της συνδρομής στο περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΕΣ**, οδός Χρ. Λαδά 3, 102 37 ΑΘΗΝΑ fax: 3219957

Επιθυμώ να εγγραφώ συνδρομητής για ένα χρόνο - 4 τεύχη - από το τεύχος αριθμ.

Συνδρομή Εσωτερικού: Δρχ. 7.000 - Συμμετείων, Συλλόγων 8.000 - Οργανισμών, Τραπεζιών, Ν.Π.Δ.Δ., Α.Ε. 10.000 - Μαθητών και Σπουδαστών 6.000 (με αποστολή φωτοτυπίας αστυνομικής ή φοιτητικής ταυτότητας αντίστοιχα).

Εξωτερικού: Αεροπ. ταχυδρ. Ευρώπης \$40 - Αμερική, Καναδάς, Αυστραλία \$45 - Κύπρος \$35 - Σπουδαστών εξωτερικού \$35.

Πώληση παλαιών τευχών (1 έως και 54) 950 δρχ.

Τρόπος πληρωμής: Ταχυδρομική ή τραπεζική επιταγή στο περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ & ΤΕΧΝΕΣ**, Χρ. Λαδά 3, 102 37 ΑΘΗΝΑ

Επώνυμο Όνομα
Οδός Αριθμός Τηλ.
Πόλη Ταχ. Κώδ.
Ημερομηνία Υπογραφή